

Уханова А.І.

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ АМБІВАЛЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ

Стаття являє собою емпіричне дослідження, яке було проведено для вивчення феномену соціальної амбівалентності підлітків. Загальна вибірка дослідження становила 589 осіб. Дослідження проводилося в 10 середніх навчальних закладах міста Одеси. Були охоплені навчальні заклади різних типів: загальноосвітні школи (ЗОШ), гімназія, ліцей, коледж і школа-інтернат. Середній вік респондентів склав 14,866 року ($SD = 1,107$ років). Нами було вирішено виділити групи підлітків з амбівалентністю та простежити, що відрізняє цих респондентів від неамбівалентних однолітків. Під амбівалентністю ми в такому випадку розуміли наявність одночасно протилежних за змістом самоописів. Ми розглядали декілька моделей. Респондентів із відчуттям об'єктивної самотності й суб'єктивної самотності в аспекті батьківської залученості нами було віднесено до першої моделі. До другої моделі увійшли підлітки з відчуттям об'єктивної та суб'єктивної самотності в аспекті кількості їх друзів. До третьої моделі нами було віднесено респондентів, які стикаються з фізичним і психологічним булінгом також в аспекті кількості їх друзів. Підлітків, які заявляли про наявність в їх житті фізичного й психологічного булінгу в аспекті доброзичливості, ми віднесли до четвертої моделі. Лише Модель 2 знайшла своє емпіричне підтвердження. Установлено статистично значущі розбіжності між групами амбівалентних і неамбівалентних старших школярів за показниками: просоціальної поведінки, фізичної активності, готовності стикатися з проблемою та готовності розв'язувати проблему. Підлітки з амбівалентної групи виявились більш просоціальними, вони приділяли більше часу заняттям спорту, а також були більш схильними до боротьби й до розв'язання проблеми. Перспективами подальших досліджень виступає вивчення амбівалентності у сфері настрою, установок у нормі й патології в різних вікових контингентів. Результати дослідження можуть бути використані в педагогічній і психологічній практиці для попередження проблем психічного здоров'я підлітків.

Ключові слова: підлітки, амбівалентність, об'єктивна самотність, суб'єктивна самотність, просоціальна поведінка.

Постановка проблеми. В умовах сучасного українського суспільства проблема збереження психічного здоров'я є надзвичайно актуальною. Важливими складовими частинами психічно здоров'я підлітків є соціальна адаптація, наявність цілеспрямованої поведінки, бачення свого професійного майбутнього. Амбівалентність може виступати чинником порушення цих складових частин психологічного благополуччя сучасної молоді. У науковій літературі феномен амбівалентності у підлітків розглядається стосовно таких аспектів: сексуальна поведінка [26], адиктивна поведінка [19], умовні комунікації [22] та прийняття рішень стосовно особистісного розвитку [17]. Натепер не досить даних стосовно вивчення феномену амбівалентності у підлітковому віці в Україні, що й зумовлює тему нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження феномена амбівалентності широко представлені в психологічній літературі.

Так, М. Кругман, К. Левін, Н. Міллер [5] досліджували когнітивний аспект амбівалентності; Д. Карр [15] – морально-етичний; вікову амбівалентність вивчали О.А. Орехова [8], Т.Н. Лук'яненко [7] і Т.М. Зелінська [4], В.В. Хабайлюк [10], І.М. Шастко [11]; як соціально-психологічної установки (атитюда) – А. Лютрель, Р.І. Пітті, П. Бріноль [21], К. Дж. ДеМаре [16], Ф. Харвельд, Х.Ю. Нохлен [18]; амбівалентність в сімейних та батьківсько-дитячих стосунках вивчали І.М. Гоян, М.М. Малкович [3], К.С. Бірдіт, К.Л. Фінгерман, С.Х. Заріт [14]; І.О. Кочарян вивчав феномен амбівалентності в психотерапії [5].

Також вивченням амбівалентної поведінки займалися такі автори: О.М. Борисюк [2], Т.В. Курило [6], Н.А. Сургунд [9], І.О. Красильников [1], Н.Б. Росман, М.Г. Пратт, Л. Ріс, Т. Дж. Вогус [28], І.К. Шнейдер, Н. Шварц [29], Х. Сонг, Д. Р. Евольдсен [30], Е. Еббей [12], Т. Рейч, С.К. Віллер [27] та Й.М. Байк [13].

Постановка завдання. Проте загальносистемних медико-психологічних концепцій явища амбівалентності досі запропоновано не було. Таким чином, метою дослідження було вивчення феномену соціальної амбівалентності підлітків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальна вибірка дослідження становила 615 осіб. Остаточний обсяг вибірки склав 589 чоловік. Дослідження проводилося в середніх навчальних закладах міста Одеси (всього 10 середніх навчальних закладів). Середній вік респондентів склав 14,866 років ($SD = 1,107$ років). Були охоплені навчальні заклади різних типів: загальноосвітні школи (ЗОШ), гімназія, ліцей, коледж і школа-інтернат. Нами було вирішено виділити групи підлітків з амбівалентністю та простежити що відрізняє цих респондентів від неамбівалентних однолітків. Під амбівалентністю ми в такому випадку розуміли наявність одночасно протилежних за змістом самоописів. Ми розглядали декілька моделей. Респондентів з відчуттям об'єктивної самотності та суб'єктивної самотності в аспекті батьківської залученості нами було віднесено до першої моделі. До другої моделі увійшли підлітки з відчуттям об'єктивної та суб'єктивної самотності в аспекті кількості їх друзів. Провівши частотний аналіз питання стосовно кількості близьких друзів було встановлено, що $M_e = 3,000$ осіб та $M = 12,140$ осіб. Але орієнтуватися на середнє значення ми не можемо, тому що є позамежні значення. До третьої – нами було віднесено респондентів, які стикаються з фізичним і психологічним булінгом також в аспекті кількості їх друзів. Підлітків, які заявляли про наявність в їх житті фізичного і психологічного булінгу в аспекті доброзичливості ми віднесли до четвертої моделі.

Кореляційний параметричний аналіз даних (критерій r Пірсона) [25] старших школярів, здійснювався за допомогою статистичного програмного пакету IBM SPSS Statistics 26.0.0.

На першому етапі дослідження для виявлення таких ортогональних змінних нами було вивчено 4 моделі. На нашу думку це соціальна амбівалентність, яка характеризує взаємодію з батьками (Модель 1); соціальна амбівалентність, яка характеризує інтерперсональну поведінку з однолітками (Модель 2); соціальна амбівалентність, яка характеризує віктимну поведінку з однолітками (Модель 3); соціальна амбівалентність, яка характеризує сприйняття агресії з боку однолітків (Модель 4).

Модель 1. Стосовно першої моделі обернено зворотній зв'язок було встановлено між участю

батьків в житті їх дітей та об'єктивною ($r = -0,246$; $p < 0,001$) і суб'єктивною самотністю ($r = -0,235$; $p < 0,001$). Відповідно, ортогональності не виявлено. Це може пояснюватися тим, що підлітки з високим рівнем батьківської залученості можуть бути обмежені в спілкуванні з однолітками.

Модель 2. В результаті вивчення другої моделі, а саме об'єктивної самотності ($r = 0,019$; $p = 0,660$) і суб'єктивної самотності ($r = 0,019$; $p = 0,646$) в аспекті кількості близьких друзів статистично значущий зв'язок був відсутній. Тобто ортогональність підтверджено.

Модель 3. Обернено пропорційний зв'язок між фізичним ($r = 0,169$; $p < 0,001$) і психологічним булінгом ($r = 0,105$; $p < 0,01$) та кількістю близьких друзів було встановлено в результаті аналізу третьої моделі. Відповідно, ортогональності не виявлено. Це може бути пов'язано з тим, що чим більше друзів є у респондентів, тим вище ймовірність цькування з їх боку.

Модель 4. В рамках вивчення четвертої моделі, а саме наявності фізичного ($r = -0,084$; $p < 0,05$) та психологічного булінгу ($r = -0,176$; $p < 0,001$), в аспекті доброзичливості, статистично значущий обернено пропорційний зв'язок був також присутній. Відповідно, ортогональності не виявлено. Тобто підлітки, які визнавали себе жертвами фізичного та психологічного булінгу, вважали, що оточуючі ставляться до них вороже.

Оскільки наявність ортогональності була виявлена лише для другої моделі, то далі амбівалентність ми розглядали лише в її рамках. До групи амбівалентних були занесені підлітки, які мають велику кількість друзів, але зазначають в себе самотність за об'єктивними та суб'єктивними критеріями. Також до цієї групи було включено респондентів з протилежного полюсу, які мають малу кількість друзів та зазначають в себе стану самотності за об'єктивними та суб'єктивними критеріями. Проте для перевірки можливості створення таких груп нами попередньо було проведено кореляційний аналіз. Якщо між параметрами, які визначають класифікацію у цих групах відсутні суттєві статистично значущі кореляції, то це дозволяє розглядати ці параметри як ортогональні.

На рисунках 1 та 2 наведено діаграми розсіювання, що демонструють взаємовідношення між такими показниками: кількістю друзів та об'єктивною самотністю та кількістю друзів та суб'єктивною самотністю. Як видно з цих діаграм розсіювання розподіл об'єктів у просторі двох параметрів не створює якогось визначеного патерну і є абсолютно випадковим. Квадрати

коефіцієнтів кореляції для кожної пари змінних були дуже низькими: $R^2 = 0,020$ – для першої та $R^2 = 0,002$ – для вищого медичного персоналу. Таким чином, параметри кількості друзів з одного боку та суб'єктивної і об'єктивної самотності – з іншого не є взаємозалежними. Очевидно, можна припустити, що в досліджуваному контингенті представлено особи як з високим рівнем самотності, який супроводжується великою кількістю друзів, так і особи з низьким рівнем самотності, який супроводжується малою кількістю друзів, тобто амбівалентні підлітки.

За значенням медіани створено контрастні вибірки для кожної змінної. Для показника об'єктивної самотності контрастну групу з низьким рівнем показника склали респонденти, що відповіли «Не вірно» ($n = 323$; 55,3%). Контрастну групу з високим рівнем показника склали респонденти, що відповіли «Частково вірно», «Цілком вірно» ($n = 261$; 44,7%). Для показника суб'єктивної самотності контрастну групу з низьким рівнем показника склали респонденти, що відповіли «Ніколи» та «Рідко» ($n = 332$; 56,8%). Контрастну групу з високим рівнем показника склали респонденти, що відповіли «Іноді», «Часто», «Завжди» ($n = 252$; 43,2%). Для параметру кількості близьких друзів контрастну групу з низьким рівнем показника склали респонденти, що до трьох друзів включно ($n = 304$; 51,7%). Контрастну групу з високим рівнем цього параметру склали респонденти, що мають чотири й більше друзів ($n = 284$; 48,3%).

Відповідно, за співвідношенням ортогональних показників було сформовано групи амбівалентних та неамбівалентних осіб за об'єктивною самотністю та амбівалентних та неамбівалентних осіб за суб'єктивною самотністю. Підлітки, які мають мало друзів, та не характеризуються об'єктивною самотністю ($n = 149$; 25,6%), а також підлітки, які мають багато друзів та характеризуються об'єктивною самотністю ($n = 106$; 18,2%) були віднесені до групи амбівалентних за об'єктивною самотністю ($n = 255$; 43,7%). Своєю чергою підлітки, які мають мало друзів, та характеризуються об'єктивною самотністю ($n = 174$; 29,8%), а також підлітки, які мають багато друзів, та не характеризуються об'єктивною самотністю ($n = 154$; 26,4%) були віднесені до групи неамбівалентних осіб за об'єктивною самотністю ($n = 328$; 56,3%).

Підлітки, які мають мало друзів, та не характеризуються суб'єктивною самотністю ($n = 157$; 26,9%), а також підлітки, які мають багато друзів та характеризуються суб'єктивною самотністю ($n = 107$; 18,4%) були віднесені до групи амбівалентних за суб'єктивною самотністю ($n = 264$; 45,3%). Своєю чергою підлітки, які мають мало друзів та характеризуються суб'єктивною самотністю ($n = 144$; 24,7%), а також підлітки, які мають багато друзів та не характеризуються суб'єктивною самотністю ($n = 175$; 30,0%) були віднесені до групи неамбівалентних осіб за суб'єктивною самотністю ($n = 319$; 54,7%).

І надалі було встановлено яка кількість підлітків, амбівалентних за суб'єктивною самотністю, також була амбівалентною за об'єктивною самотністю ($n = 168$; 29,1%). Ця група порівнювалась з групою неамбівалентних підлітків ($n = 410$; 70,9%).

На наступному етапі дослідження за допомогою критерію U Манна-Вітні [23] нами було проаналізовано статистично значущі розбіжності між групами підлітків з амбівалентними відповідями стосовно, як об'єктивної, так і суб'єктивної самотності та респондентами з неамбівалентними відповідями стосовно об'єктивної та суб'єктивної самотності щодо таких питань: поведінка самоушкодження; психосоматичні порушення; загальний бал самопочуття; наявність хронічних захворювань; ризикова

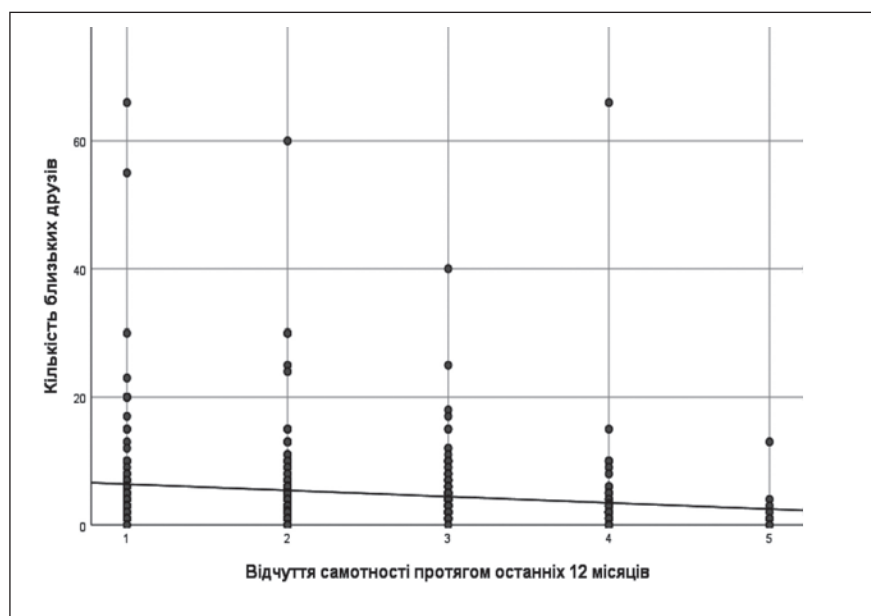

Рис. 1. Діаграма розсіювання, що демонструє взаємовідношення між параметрами кількості близьких друзів та суб'єктивної самотності у підлітків

Примітка: суцільною лінією позначена лінійна кореляція між параметрами

поведінка; відчуття стресу; суїцидальні думки та бажання; сума балів депресії; кількість годин нічного сну; тип навчального закладу; батьківська залученість; сумарний стрес за останні 6 місяців; просоціальна поведінка; фізична активність; готовність стикатися з проблемою; готовність вирішувати проблему; важливість сім'ї; важливість друзів; заняття спортом як копінг-стратегія, творчість як копінг-стратегія, спілкування як копінг-стратегія.

Не виявлено статистично значущих розбіжностей між амбівалентними та неамбівалентними підлітками за такими параметрами: поведінка самоушкодження; психосоматичні порушення; загальний бал самопочуття; наявність хронічних захворювань; ризикова поведінка; відчуття стресу; суїцидальні думки та бажання; сума балів депресії; кількість годин нічного сну; тип навчального закладу; батьківська залученість; сумарний стрес за останні 6 місяців; важливість сім'ї; важливість друзів; заняття спортом як копінг-стратегія, творчість як копінг-стратегія, спілкування як копінг-стратегія.

Встановлено статистично значущі розбіжності між групами амбівалентних та неамбівалентних старших школярів за просоціальною поведінкою ($U = 26282,000$, $p < 0,001$). Більш просоціальними виявились підлітки з амбівалентної групи. Це може пояснюватися тим, що в зовнішньому соціальному середовищі вони намагаються знайти ті чинники, які збалансують їх внутрішні протиріччя.

В дослідженні К. Айронса та П. Гілберта ненадійна прив'язаність розглядалась як чинник амбівалентності, який був пов'язан з неконструктивним порівнянням з іншими, депресією та тривожністю [20].

Також статистично значущі розбіжності між амбівалентними та неамбівалентними респондентами було встановлено стосовно фізичної активності ($U = 49878,500$, $p < 0,05$). Більше часу заняттям спорту приділяли амбівалентні респонденти. Біологічною причиною високого рівню фізичної діяльності, на наш погляд, може бути активність підкіркових структур, яка може бути властива дітям з амбівалентністю. Також цей взаємозв'язок вивчали у своєму дослідженні А. Нохлен з колегами [24].

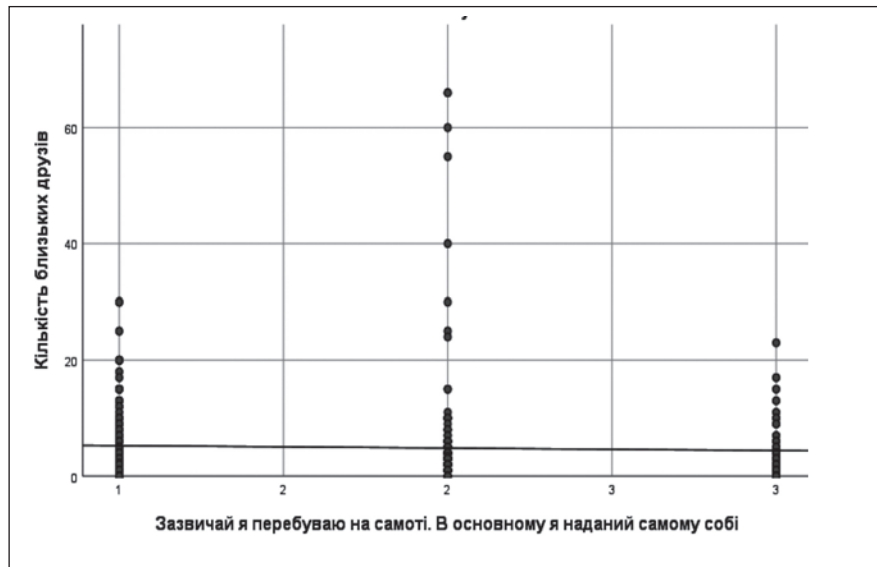

Рис. 2. Діаграма розсіювання, що демонструє взаємовідношення між параметрами кількості близьких друзів та об'єктивної самотності у підлітків

Примітка: суцільною лінією позначена лінійна кореляція між параметрами.

Встановлено статистично значущі розбіжності між групами амбівалентних та неамбівалентних старших школярів за готовністю стикатися з проблемою ($U = 107300,000$, $p < 0,05$) і готовністю вирішувати проблему ($U = 107584,000$, $p < 0,01$). Це може бути пов'язано з тим, що амбівалентні підлітки більш активні та невгамовні, а саме тому більш схильні до боротьби та до вирішення проблеми. Аналогічні дані було також знайдено в дослідженні А. Нохлен зі співавторами [24].

Висновки.

Таким чином, в дослідженні було запропоновано чотири моделі амбівалентності: соціальна амбівалентність, яка характеризує взаємодію з батьками (Модель 1); соціальна амбівалентність, яка характеризує інтерперсональну поведінку з однолітками (Модель 2); соціальна амбівалентність, яка характеризує віктимну поведінку з однолітками (Модель 3); соціальна амбівалентність, яка характеризує сприйняття агресії з боку однолітків (Модель 4). Лише Модель 2 знайшла своє емпіричне підтвердження. Встановлено статистично значущі розбіжності між групами амбівалентних та неамбівалентних старших школярів за показниками: просоціальною поведінкою, фізичною активністю, готовності стикатися з проблемою і готовності вирішувати проблему. Підлітки з амбівалентної групи виявились більш просоціальними, вони приділяли більше часу заняттям спорту, а також були більш схильними до боротьби та до вирішення проблеми. Перспективами подальших досліджень виступає вивчення амбівалентності у сфері настрою, установок в нормі та патології у різних вікових контингентів.

Список літератури:

1. Красильников І.О. Амбівалентність життєвих цінностей в контексті їх зв'язку з самоактуалізації особистості. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Психологія*. 2016. № 59. С. 33–37.
2. Борисюк О.М., Прохорчук Н.В. Амбівалентність особистості як психологічний феномен. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2017. Вип. 2. С. 80–91.
3. Гоян І.М., Малкович М.М. Змістові характеристики рольової амбівалентності батьків. *Збірник наукових праць: філософія, соціологія, психологія*. 2014. Вип. 19 (1). С. 205–213.
4. Зелінська Т.М. Амбівалентність особистості. Теорія, діагностика і психокорекція : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2010. 256 с.
5. Кочарян І.А. Теорія амбівалентності в психотерапії. *Вісник Харківського національного університету. Серія «Психологія»*. 2011. № 959. С. 65–69.
6. Курило Т.В. Проблема амбівалентності в психологічних теоріях і концепціях особистості. *Проблеми гуманітарних наук. Психологія*. 2013. Вип. 31. С. 142–152.
7. Лук'яненко Т.Н. Психологічні особливості прояву амбівалентності особистості в ранньому юнацькому віці : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2003. 20 с.
8. Орехова О.А. Особенности развития эмоциональной сферы у детей дошкольного и школьного возраста : дисс. ... канд. психол. наук : 19.00.13. Санкт-Петербург, 2007. 199 с.
9. Сургунд Н.А. Амбівалентність особистості як компонент вибору та варіативної регуляції професійно-мобільної поведінки фахівця під час подолання криз професійного розвитку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Психологічні науки*. 2017. Вип. 5 (2). С. 101–107.
10. Хабайлюк В.В. Психологічні особливості амбівалентності як чинника розвитку особистості в ранньому юнацькому віці в умовах сім'ї : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 ; Національний педагогічний ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ, 2007. 235 с.
11. Шастко І.М. Науково-теоретичне вивчення проблеми переживання амбівалентності особистості. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (1). С. 76–78.
12. Abbey E. Ambivalence and Its Transformations. *The Oxford Handbook of Culture and Psychology*, 2012. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780195396430.013.0048.
13. Baek Y.M. An integrative model of ambivalence. *The Social Science Journal*. 2010. V. 47 (3). P. 609–629.
14. Birditt K.S., Fingerman K.L., Zarit S.H. Adult children's problems and successes: implications for intergenerational ambivalence. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci*. 2010. No. 65B (2). P. 145–153.
15. Carr D. Virtue, Mixed Emotions and Moral Ambivalence. *Philosophy*. 2009. V. 84 (1). P. 31–46.
16. DeMarree K.G., Briñol P., Petty R. E. Wanting other attitudes: Actual–desired attitude discrepancies predict feelings of ambivalence and ambivalence consequences. *Journal of Experimental Social Psychology*. 2014. V. 53. P. 5–18.
17. Feldstein Ewing S.W., Apodaca T.R., Gaume J. Ambivalence: Prerequisite for success in motivational interviewing with adolescents? *Addiction*. 2016. V. 111 (11). P. 1900–1907.
18. Harrevelde F.V., Nohlen H.U., Schneider I.K. Chapter Five – The ABC of Ambivalence: Affective, Behavioral, and Cognitive Consequences of Attitudinal Conflict. *Advances in Experimental Social Psychology*. 2015. V. 52. P. 285–324.
19. Hohman Z.P., Crano W.D., Siegel J.T., Alvaro E.M. Attitude Ambivalence, Friend Norms, and Adolescent Drug Use. *Prev Sci*. 2014. V. 15 (1). P. 65–74.
20. Irons C., Gilbert P. Evolved mechanisms in adolescent anxiety and depression symptoms: the role of the attachment and social rank systems. *Journal of Adolescence*. 2005. V. 28 (3). P. 325–341.
21. Luttrell A., Petty R.E., Briñol P. Ambivalence and certainty can interact to predict attitude stability over time. *Journal of Experimental Social Psychology*. 2016. V. 63. P. 56–68.
22. Macintyre P.D., Burns C., Jessome A. Ambivalence About Communicating in a Second Language: A Qualitative Study of French Immersion Students' Willingness to Communicate. *Modern Language Journal*. 2011. V. 95 (1). P. 81–96.
23. Mann H.B. On a test of whether one of two random variables is stochastically larger than the other / H.B. Mann, D.R. Whitney. *Annals of Mathematical Statistics*. 1947. № 18. P. 50–60.
24. Nohlen H.U., van Harrevelde F., Rotteveel M., Lelieveld G.-J., Crone E.A. Evaluating ambivalence: social-cognitive and affective brain regions associated with ambivalent decision-making. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*. 2014. V. 9 (7). P. 924–931.
25. Pearson K. On a correction, needful in the case of correlation ratio. *Biometrika*. 1911. № 8. P. 254–256.
26. Pinquart M. Ambivalence in Adolescents' Decisions about Having Their First Sexual Intercourse. *The Journal of Sex Research*. 2010. V. 47 (5). P. 440–450.

26. Reich T., Wheeler S.C. The good and bad of ambivalence. *Journal of Personality and Social Psychology*. 2016. V. 110 (4). P. 493–508.
27. Rothman N.B., Pratt M.G., Rees L., Vogus T.J. Understanding the Dual Nature of Ambivalence: Why and When Ambivalence Leads to Good and Bad Outcomes. *Academy of Management Annals*. 2016. V. 11 (1). P. 33–72.
28. Schneider I.K., Schwarz N. Mixed feelings: the case of ambivalence. *Current Opinion in Behavioral Sciences*. 2017. V. 15. P. 39–45.
29. Song H., Ewoldsen D.R. Metacognitive Model of Ambivalence: The Role of Multiple Beliefs and Metacognitions in Creating Attitude Ambivalence. *Communication Theory*. 2014. V. 25 (1). P. 23–45.

Ukhanova A.I. CONCEPTUALIZATION OF SOCIAL AMBIVALENCE IN ADOLESCENTS

This article is an empirical study that was conducted to research the phenomenon of social ambivalence in adolescents. 589 students were observed. The study was conducted in secondary schools in the city of Odessa (of 10 secondary schools). Were covered different types of schools: public schools, gymnasium, lyceum, college and boarding school. The average age of respondents was 14,866 years ($SD = 1,107$ years). We decided to compare students with ambivalence with a group of non-ambivalent respondents. The respondents who showed objective and subjective loneliness in the aspect of parental involvement formed the first model. The second model was formed with adolescents who showed objective and subjective loneliness in the aspect of their friend's number. The third group was formed with the respondents who were involved in physical and psychological bullying as well in the aspect of their friend's number. Adolescents, who declared the presence of physical and psychological bullying in their life in the aspect of friendliness, formed the fourth model. Only the second model showed its empirical approval. Significant differences were found between groups of ambivalent and non-ambivalent high school students by such indicators: prosocial behavior, physical activity, readiness to face the problem and readiness to solve the problem. Adolescents from the ambivalent group were found more prosocial, more physically active, and were also more tending to face the problem and to solve the problem. The perspectives of the further research are to study the mood ambivalence and ambivalence in the sphere of attitudes in different age and clinical groups. The results of this study can be used in educational and psychological practice for the prevention of adolescents' mental health problems.

Key words: adolescents, ambivalence, objective loneliness, subjective loneliness, prosocial behavior.